

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLÍCKE NOVINY
 VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁST STRANÁCH.

<p>Predplatná cena: Na celý rok ... 4 koruny — hal. Na pol roka ... 2 „ — „ Na štvrt roka ... 1 „ — „ <i>jednotlivé číslo 8 hal.</i></p>	<p>Zodpovedný redaktor: Dr. ALEXANDER ERNSZT, páp. komorník. Majiteľ a vydavateľ: JÁN MOLNÁR.</p>	<p>Redakcia a vydavateľstvo: Budapest, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám. Sem sa majú posielat' predplatky, taktiež dopisy do novin ohlasy a náhodné reklamácie. Ceny ohlasov dľa tarify. Rukopisy sa nazpak nedávajú.</p>
---	---	--

Hor sa, katolíci!

Nepriateli kresťanstva nevedia sa utíšiť nad prevelikými úspechami, aké v krátkom čase dosiahla Katolícka ľudová Jednota. Múdre, vážne pokračovanie kresťanskej ľudovej strany v terajšom neistom rozpoležení politickom nevedia pochopiť ľudia, ktorí bez sobeckých zámerov ani slámky nepreložia križom a preto všeliakými nemožnými návalmi obracajú sa proti tejto stránke, ktorá medzi všetkými politickými stránkami jedine vie, čo chce, bo má svoj ustálený program, ktorý nikdy neopustí ani nezapredá, lež medzi akéhokoľvek smeru okolnosťami uplatníť snaží sa vždy ku blahu kresťanského ľudu. Katolícka ľudová Jednota a kresťanská ľudová strana sú dve ustanovizne, ktorých najviacej boja sa nepriateli kresťanstva, preto ich aj neustále napádajú a znevažujú pred verejnosťou.

Prítomne len v krátkosti uvedeme v prvom rade, ako pracuje za kresťanský ľud Katolícka ľudová Jednota a kresťanská ľudová strana, v druhom rade tiež len v úrivkoch spomeneme, akou zbraňou bojujú proti kresťanstvu jeho vztekli nepriateli a medzi tymito na prvom mieste freimaureri.

Katolícka ľudová Jednota vydržovala tohoročné riadne valné shromáždenie 28. novebra v meste Zenta. Toto shromáždenie spôsobilo hrozný ruch v kruhoch liberálnych a freimaurerských. Zámery a ciele Katolíckej ľudovej Jednoty v tomto shromáždení zreteľne označil jej predseda Štefan Rakovszky, keď povedal:

«Shromáždenia Katolíckej ľudovej Jednoty neslobodno považovať za puhé vyplnenie po-

vinnosti štatútami predpísaných, našou hlavnou povinnosťou je, aby sme pred členami Jednoty verejne zložili počet z nášeho účinkovania a aby sme ho postavili pod dozorstvo verejnosti. Za hlavnú úlohu považujeme aj to, aby sme každoročne na druhom mieste shromažďovali nielen tie vrstvy, ktoré najľahšie padajú v obeť buričom, lež aj intelligenciu. Neni to pravda, že by intelligentný človek nemohol byť dobrým katolíkom, klerikál, ultramontán! Veď ja a moji druhovia sme viere našej verne oddaní katolíci a nebojíme sa, keď nás hneď ultramontánmi prezývajú. My nevakujeme v tme a môžeme čokoľvek byť, len nie freimaureri. Intelligencia nevyviera jedine z diplomu, z nezbedného kriklúňstva a z povrchného čítania povrchných novin. To tiež není intelligencia, keď ľud len k tomu upotrebujeme, aby sme zákonom zabezpečené nám výhody proti nemu využili. My bojujeme proti tomuto.

Pošfastilo sa nám už zlomiť tú falošnú mienku, že na pranier postaviť slobodno každého, kto vede katolícky život, že v hmotnom ohľade utlačiť možno každého, kto sa smele za katolíka vydáva. Na mňa sa podívajte: to, že som moje katolícke presvedčenie vždy verejne ohlasoval, neškodilo ani mojemu zdraviu, ani mojej statočnosti. Ja kdekôľvek môžem ísť v Uhorsku a verejne pred každým povedať, čo vyznávam. Nevie, či tí, čo ma klerikálom prezývajú, opovážia sa to urobiť; či opováži sa urobiť to tá intelligencia, ktorá si o krky veša zásteru a v tmavej noci súčasťnuje sa pri všeliakých maškaradách? Ľud ale nemožno viesť jednostajným zavádzaním. Príde čas precitnutia

a vtedy vždy viac a viac porozumejú sa inteligencia a ľud kresťanský. Sdružujme sa a držme spolu! My nemáme za zlé druhým, keď spolu držia, len proti tomu sme, že kým my, ktorým do tmárov nadávajú verejne, za svetlého dňa bojujeme, vtedy oni v stieni svetla vakujú a stavajú múry, ktoré sa rúcajú, pri tom ale horšia sa nad tým, keď sa im predhadzuje, že všetko čo robia, robia potajomne. Nás to ale nemýli. My za kresťanskú restauráciu Uhorska aj napozatým verne pracovať budeme v Jednote Katolíckeho Ľudu.»

Účinkovanie Katolíckej Ľudovej Jednoty zreteľne označené je týmito slovami.

Čo za blaho ľudu vykonala Kresťanská Ľudová strana, to je ťažko v krátkosti opísať. Že ale kresťanský ľud pospolitý k náboženskému a politickému seba povedomiu prišiel, že dnes číta a vzdeláva sa, že zná svoje práva a stal sa dospelým a samostatným, že slúžnovci, notári a všeliakí pisári nezachodia s nim ako s hovädom a otrokom, to je zásluhou kresťanskej ľudovej strany. To musí aj najvztekľejší nepriateľ jej uznať. Účinkovanie kresťanskej ľudovej strany v krajinskom sneme známe je pred celou verejnosťou. Čo sa v ťažkých politických okolnostiach z jej programu uplatniť dalo, to ku blahu ľudu všetko uplatnila kresťanská ľudová strana. Kým iní krajinskí vyslancovia ako zlí žiaci obchádzali snemovňu, vyslancovia kresťanskej ľudovej strany, rečnili, interpellovali, potili sa v zasadnutiach a pracovali neustále v sekciách, ktorým boli pridelení, a týmto získali si vážnosť i svojich nepriateľov. Že kresťanská ľudová strana robí a prevádza politiku statočnú a kresťanskú, o tom presvedčený je každý svedomitý človek.

S týmto sme len v krátkosti opísali účinkovanie Katolíckej Ľudovej Jednoty a kresťanskej ľudovej strany. Prichodí nám, aby sme niekoľko slovami zmienili sa o vztekľých nepriateľoch oboch týchto na pozitívnom základe kresťanstva stojacich ustanovizní. Kto sú títo nepriatelia kresťanstva? Freimaureri, socialdemokrati, židia a všetci liberáli. Pohliadnime, ako títo pracujú proti kresťanstvu a najvážnejším záujmom ľudu. Freimaureri idú rúcať tróny a vykoreniť katolícku cirkev a žiadajú zoštátnenie všetkých škôl a vylúčenie vyučovania každého náboženstva v školách. Naj-

novšie silou-mocou pracujú na tom, aby štát olúpil katolícku cirkev o jej majetky, popredal kostoly, nemocnice, školy, fary, všetky cirkevné majetky a privlastnil si všetky základiny ku dobrodejnému a svätým cieľom. Socialdemokrati zapierajú bytnosť Boha, jestvovanie neba a zeme a každé náboženstvo považujú za vec privátnu, vlastnosť držia za krádež, preto aj chcjú sa deliť v majetkoch. Na rumoch terajšej ľudskej spoločnosti chcjú si vystaviť nový socialdemokratický štát bez Boha a viery. Liberáli hneď verejne, hneď potajomne podporujú snahy freimaurerov a socialdemokratov a stoja v úzkom spojení s nenasyteným židovstvom.

O hroznom lakomstve židovstva presvedčíme sa, keď povážime, že v Uhorsku býva prítomne:

Katolíkov	12 millionov	600 tisíc.
Protestantov	3	« 800 «
Židov ale len		900 «

Tých 900 tisíc židov má ale 4 milióny katastrálnych jochov vo vlastnom majetku a 3 milióny katastrálnych jochov uhorskej pôdy v árende. **Židovstvo má teda 7 miliónov katastrálnych jochov, totižto polovicu celej úrodnej pôdy vo svojich rukách, predsa ale čiha ešte aj po cirkevných majetkoch.**

Zo všetkých strán ozýva sa heslo sekularizovania cirkevných majetkov. Nepriatelia katolíkov: freimaureri, socialdemokrati, liberáli a židovstvo chcjú toto heslo uplatniť. Hor sa preto katolíci pod zástavu Katolíckej Ľudovej Jednoty! K obrane cirkvi a viery držme sa pevne kresťanskej ľudovej strany!

K rozširovaniu Katolíckej Ľudovej Jednoty.

Svrchovaný čas je, abych sa už aj ja raz ozval, že by ctení čitatelia «Kresťana» niečo počuli aj o nás, ktorí tu v Lubických Kúpeľoch vo Spiši medzi vrchami — ako na vyhnanstve — žijeme a živoríme.

Čo sa nás týka — nasledujúc príklad šlachetne zmýšľajúcich mužov a vodcov katolíctva v Uhorsku — a nadovšetko na slovo za časné i večné blaho ľudu nášeho horlive pracujúceho duchovného otca, ešte v minulom roku prebudili

sme sa zo sna temnosti a vstúpili sme pod zástavu, ktorej meno je: Katolícka ľudová Jednota, ktorá na tento čas už 220,115 údov spočíta a ktorá jedine vstave je priviesť nás ku svetlu pravdy.

Ku tejto zástave z našej malej dedinky pridružilo sa 54 údov, ktorí ozaj pochopili smer a ducha terajšieho zkazonosného času.

Po jednoročnom jestvovaní teraz 21. novembra mali sme v školskom stavaní malé shromaždenie, v ktorom náš miestny správca v prítomnosti skoro všetkých údov a iných vzletnú reč držal, asíce o katolíckom sebaapovedomí, o spoludržaní a o katolíckom smýšľaní a jednaní, predložiac nám v každom ohlade krásne jeho a znamenité nasledky jako v rodinnom, tak aj v občianskom živote. Potom uzavrelo sa, že teraz v zimnom čase viacrás poučné prednášky vydržiavať budeme. Nasledovalo za tým rozdelenie kalendárov a zapísanie sa do Jednoty na budúci rok a zapísalo sa hneďky 40 členov, ktorých asnád aj druhí nasledovať budú. Konečne miestny správca zasadnutie zaključil s tým, že nás povzbudzoval, aby sme i na ďalej verní ostali zástave Jednoty a konečne nás uistil, že pod touto zástavou šlachetne a udatne bojujúce katolíctvo v Uhorsku istotne dojde k slávnemu víťazstvu!

Pri tejto príležitosti za svätú povinnosť si držím povzbudiť aj iné spišské dediny, aby tiež čím skorej utvorily Katolícku ľudovú Jednotu, lebo ak dakedy, tak teraz je ten najsvrchovejší čas, aby sme sa sdrúžili, spojili a spojenými silami neohrožene bojovali proti všetkým diabolským úkladom a nespravodlivostiam, s ktorými nás naši nepriateli zo všetkých strán prenasledujú a napádajú.

Čo teda ešte čakáme? Nie, nečakajme ďalej! Už bolo dosť! Nenariekajme a nežalujme sa na zlé časy, ktorým z väčšej stránky my sami sme si na príčine! Nesriadenosť, nedostatok sebaapovedomia, spoluúčinkovania a spoludržania sú príčinou celej a všetkej biedy našej aj v občianskom živote. Povedzme si pravdu do očí: nestarali sme sa z hola nič jeden o druhého. Nedbali sme o naše spoločné záujmy a záležitosti. Nedbali sme, kým sa naše verejné pomery obzvlášťne v politickom živote v takom smere vyvinuly, že nám naši protivníci nad hlavou vy-

riastli. Nuž čo teraz? Snád budeme ešte čakať? Snád budeme bedákať, keď nám treba bojovať?!

Nie! Zložme našu doterajšiu lahostajnosť, nadevšetko našu lenivosť, našu nedbalosť, naše zlé obyčaje, drahí čitatelia «Kreštana» a chopme, lapme sa tých prostriedkov, ktoré mocnými učinily našich nepriateľov a protivníkov. Treba nám len chcieť, treba nám len trochu dobrej vôle a naša je budúcnosť. Hore teda zástavu Jednoty Katolíckeho Ludu, aby ona v žiadnej spišskej dedine nechýbala v nasledujúcom roku, aby sme vždy spolu boli v každom ohlade s tým krásnym hesiom: že za naše katolícke záležitosti nielen sa oduševnovať, ale aj bojovať budeme! Bože večný! Vyslyš moje prosby, aby tak bolo!

Horliteľ za Katolícku Jednotu.

Prvé zasadnutie kongruálnej rady.

V smysle XIII. zák. čl. z roku 1909. jeho veličenstvom kráľom nedávno utvorená krajinská katolícka kongruálna rada pod predsedníctvom ministra náboženstva a verejnej výučby grófa Alberta Apponyiho minulé dni vydržiavala svoje prvé zasadnutie. Gróf Apponyi v svojej zahajujúcej reči poukázal na to, že záležitosť katolíckej kongruy bola sriadená spoločným dohodnutím sa všetkých zainteresovaných faktorov a zachránením tak štátnych, jako aj cirkevných záujmov. Oznamil, že na základe rozhodnutia jeho veličenstva kráľa zastupovaním ministra náboženstva a verejnej výučby počas porád poveril spišského biskupa dra Alexandra Párvyho a vybavovaním záležitostí referenta, ministerského pomocného sekretára Ferdinanda Wolffa. Potom predostrel rozvrh o pracovnom poriadku kongruálnej rady, ktorý bol prijatý a bude cieľom najvyššieho odobrenia jeho veličenstvu kráľovi predostretý. Čanádsky biskup Ján Csernoch v mene biskupského sboru a kongruálnej rady vyslovil vďaku grófovi Apponyimu za to, že priviedol k riešeniu takú otázku, s ktorou sa vláda a katolícke kruhy od rokov zaobrealy.

Zadovažujte predplatiteľov pre «Kreštana!»

Príčiny priestupkov a zločinov.

Smutnou vlastnosťou človeka je náklonnosť ku hriechu. Vzdor tejto krušnej pravdy, povinnosťou jedného každého je: všemožne bojovať proti svojim náruživosťam, utlačovať v sebe zlé náklonnosti.

Človek ale bojovať má nielen proti zlým náklonnosťam, lež jako úd spoločnosti ľudskej aj proti náruživosťam svojich bližných. Z tejto príčiny i spoločnosť sama musí bedlivú starosť mať nad mravmi svojich údov, pretože mravy tvoria jej silný základ. Vynesené trestné zákony nemajú iného cieľa, jako udržanie dobrých mravov. Každý priestupok, jestli na javo vynde, potrestaný býva, aby sa zadostučinilo urazenému poriadku a od podobných priestupkov odstrašili sa iní členovia spoločnosti. Keby nebolo trestu, vždy viac a viac šířily by sa príčiny k úplnej záhube celého pokolenia ľudskeho. Priestupky teda sa bez trestu ztrpeť, prehliadnuť nesmiejú, nemožnými učiniť ich treba zákonným spôsobom.

Prečiny a priestupky za novších časov hrozne sa šíria medzi ľuďmi. Časopisy každodenne uverejňujú najsmutnejšie zprávy o všeliakých zločinoch a priestupkoch. Čo je ale pozorovania hodné, to je tá okolnosť, že zločiny v najväčšom počte páchajú sa v nedeľu a vo sviatok. Čo tohoto môže byť príčinou?

Sudcovské vyšetrovanie skoro pri každom páde ustaluje tú okolnosť, že priestupník bol opitý, keď zločin spáchal. Túto okolnosť opilstva veľmi dobre vedia použiť priestupníci pri svojej obrane. Kto je opitý, nemá rozvahy a keď niečo spácha, nemôže sa tak brať na zodpovednosť, jako človek triezvy. Z tohoto potom nasleduje, že v opilstve spáchané priestupky a zločiny o mnoho menšiu pokutu a trest dostávajú, jako by ináč zaslúžili.

Tak sa neraz stane, že jedon-druhý zločinec prv sa dobre osmelí s nápojom, potom ide sem-tam a pácha priestupky, opierajúc sa na to, že je itak opitý. Len nedávno sa stalo, že v Pešti jedna opitá banda išla domov z krčmy a napadla na ulici istého nevinného človeka, ktorého zločinci aj o život priviedli. Pri vyšetrovaní čím sa bránil zločinec? S tým, že bol opitý. No toto je veru nie dostatočná výhovorka, ani sebráňenie. Táto okolnosť nemôže a

nesmie ospravedlniť a oslobodiť zločince od vraždy.

Stav opilstva by ale trest vôbec ani nemal zmenšovať. Lebo taký človek, ktorý schválne toľko pije, aby sa celkom pozbavil rozumu, už za toto poriadneho trestu zaslúži. A keď za priestupkom opilstva spácha ešte aj iné zločiny, nuž takého treba by bolo poriadne potrestať.

Nech teda opilstvo pri spáchaných zločinoch neslúži vždy za obľahčujúcu okolnosť, aby trest zločince znížila. Smutné skúsenosti nás poučujú o tom, že takéto príliš ľudské zachádzanie príležitosť dáva, ba častokrát aj smelosti naničhodníkom ku všeliakým priestupkom. Preto kresťanská ľudová strana a Katolícka ľudová Jednota na tom budú, aby trestný zákon v tomto smere zmenený bol.

Ale aj ináč bojovať musíme proti týmto zmáhajúcim sa priestupkom a síce s tým, že v každej chvíli pracovať budeme na tom, aby krčmy v čas nedeľný a sviatočný celý deň zatvorené byly. Kto sa chce zabaviť, nech sa zabáva doma v svojom rodinnom kruhu, alebo v dobrých katolíckych, kresťanských spolkoch, ktoré v každej obci bez odkladania utvoríť treba. Takýmto spôsobom mnohých našich bratov zachránime od nešťastia, opilstva a iných z tohoto pochádzajúcich priestupkov.

Ján Bartos.

POLITICKÉ CHYRY.

K politickému rozoploženiu.

Uhorský ministerpredseda dostavil sa minulý týždeň k výsluchu u jeho veličenstva kráľa, aby prosil o prijatie už dávno predostretého zaďakovania sa vlády Jeho veličenstvo prosbu ministerpredsedu vzal blahoslone v známosť a povolal na audienciu ministra vnútra grófa Andrásyho. Ponevác v tomže čase aj minister gróf Aladár Zichy bol na najvyššom výsluchu, politický svet očakával, že jeho veličenstvo v politickom rozopložení včul už rozhodne. Rozhodnutia ale nieto a politická kríza trvá ešte ďalej. Justhovci vydržiavajú ľudové shromaždenia a liberáli s nimi všemožne pracujú na tom, aby sa dostali ku vláde, Zachraň Bože krajinu od vlády z tejto spoločnosti utvorenej.

Milán Hodža a Katolícka Jednota.

O výročitom valnom shromaždení Katolíckej Jednoty 28. novembra v Zente vydržovanom, Milán Hodža nevie horšieho povedať, ako že je táto Jednota nasrže nie spolkom náboženským, ale spolkom čiste politickým, Z čoho na toto zatvára a kto mu to povedal, o tom Hodža nepíše v jeho novinách. Aby teda Milán Hodža vedel, čo je tá Katolícka Jednota, nuž mu to ešte ráz povieme: Katolícka Ludová Jednota je sdrúženie všetkých katolíkov Uhorska k obrane katolíckej cirkvi a viery proti nezabožom, nevercom a zvodcom katolíckeho ľudu.

Z CUDZOZEMSKA.

Trónná reč nemeckého cisára. Nemecký ríšsky snem za veľkých slávností zahájili v Berlíne 30. novembra. Slávnosť odbývali cez poľudnie v bielej sieni panovníckeho kaštieľa za prítomnosti veľa vyslancov. Vo veľkej lóži sedela cisárovná Augusta s členami cisárskej rodiny, v ostatných lóžach ale sedeli členovia diplomatického sboru. Od trónu v pravo boli členovia generálskeho sboru, v ľavo ríšsky kancelár Bethmann-Hollweg a povereníci federatívnej rady. Keď cisár Vilhelm v sprievode kniežat vkročil do siene, predseda ríšskeho snemu gróf Stollberg mu trikrát privolať slávu, načo cisár prečítal trónnu reč.

V trónnej reči v prvom rade vyslovil sa cisár, že finančný stav ríše pomocou nových prameňov príjmov, ktoré posledná sessia ríšskeho snemu utvorila, možno bude upevniť. Potom oznamuje sriadenie záležitosti poisťovania proti nemocí, ktoré bude rozprestreté na najširšie vrstvy obyvateľstva a ktoré bude obohatené aj poriadkami, poťahujúcimi sa na poisťovanie pozostavších členov rodiny. Krem toho chystá sa osobitý zákon o domácom priemusle, druhý o sprostredkovaní zamestnania a bude pojednávaný aj návrh zákona o postupe v kriminálnych pravotách. Trónna reč poukazuje na potešiteľný vývin Zamorských majetkov a stavbu novších železníc v juhozápadnej Afrike. Oznamuje potom návrh zákona, ktorý sa poťahuje na dvoročné predĺženie obchodného pomeru s Anglickom a návrh zákona, ktorý bude predostretý o uzavretí sa majúcej obchodnej smluve medzi Nemeckom a Portugalskom. Trónnu reč cisár zakončil nasledovne:

V záujme toho, aby pokojný a silný vývin mojho nemeckého ľudu bol zabezpečený, moja vláda sa stále usiluje o to, aby pokojný a priateľský pomer s ostatnými mocnosťami pestovala a upevňovala. S uspokojením vidím, že smluvu, uzavretu s francúzsou vládou poťahom na Marokko prevádzajú v takom duchu, ktorý úplne zodpovedá vyrovnaniu sa záujmov z oboch strán. V nemeckej ríši práve tak, ako v rakúsko-uhorskej monarchii s radosťou sa rozpamätali na ten čas, keď trojspolok bol do života uvedený. Dôverujem v tom, že trojspolok svoju silu i naďalej v záujme blahobytu

svojich národov a v záujme udržania pokoja bude rozvíňovať.

Cisár zvučným hlasom čítal trónnu reč. Pri spomenutí trojspolku odznely výkriky: «Bravo!» Potom ríšsky kancelár Bethmann-Hollweg ríšsky snem za zahájený vyhlásil, načo cisár Vilhelm v slávnostnom pochode odišiel zo siene.

BESEDNICA.

Vianoce v nebi.

Vianočná hra pre dospelú mládež.

Napísal: *Kaplán.*

I. Zjavenie.

(Maria a okolo nej 6 anjelov.)

Prvý anjel: Zdravas milosti plná, Panno neposkrvená, Kráľovno naša! Matka Pána našeho, Boha všemohúceho!

Od počiatku sveta bola si Ty vyvolená za matku Jeho, a časom si to aj skutočne ostala. Boh, ktorý nezná čas, len večnosť, v čase človekom ostal a od Teba vzal ľudské telo Panno predivná! Od vtedy obdivujeme Teba, chváľime a oslavujeme Teba, Pani naša!

Teraz, keď prichádza čas, že cirkev svätá na zemi slávi pamiatku tej predrahej doby, keď sme spievali: «Sláva Bohu na vysosti a pokoj ľuďom dobrej vôle...» pristupujeme k Tebe Kráľovno nebies! Ktorá rozdávaš milosti Syna Tvojho Božského, rozkáž nám a odneseme tú milosť tým, ktorí Ťa o ňu vrúčne žiadajú a na ktorých Tvoje láskyplné, materské Srdce zabudnúť nevie.

Maria: Ó sláva! Večná sláva Bohu, ktorého ja, nehodná služebnica, matkou stať sa som šťastlivá bola.

Áno, prichádza toho pamiatka a za to teraz vždy viac a viac rozpaľuje srdce moje láska k tým, ktorí sú na mňa sverení a ktorí ešte vždy bojujú v tom plačlivom udolí, tam na zemi. Ó ťažký je to boj! Milosť božia im je vskutku nevyhnutne potrebná. Za to idte vy, o služebníci Pána a odnesite tú božskú pomoc na zem, tým *utrápeným, nemocným, ťažko bojujúcim, kajúcim a zatvrdlívým hriešnikom...* Áno, týmto posledným nadovšetko, aby nikto nezahynul, ale každý spasený bol; a radosť bola plná na nebi i na zemi.

Idte a prídite mi povedať, ako účinkovala tá božia milosť.

(Anjeli odijdu: opona spadne.)

II. Zjavenie.

(Maria a 5 anjelov prichodiacich, ktorí obklúčia Mariu.)

Prvý anjel: Tu sme, o Kráľovno nebeská! Pani naša! S veľkou radosťou Ti zvestujeme, že kroz Teba poslaná božia milosť blaženou učinila jednu rodinu na zemi.

Mojou povinnosťou bolo: rozveseliť a božou milosťou posilniť jednu *utrápenú* matku, ktorá mala šesť synov a jedinu dcéru. Jedon syn ešte v malúckom veku

zomrel a stal sa anjeličkom. Troch synov 18—20-ročných v suchotinách zomretých, rozžialeným srdcom pochovala a vždy oplakávala keď jej len po damäti prišli. Piatý syn sa učil za kňaza. Ten tiež dostal tú suchú nemoc a teraz pred niekoľko hodinami v semeništi pri modlitbe svojich spolužiakov zomrel. Šiesty syn bol zdravý, ale čož mu to osožilo, keď vo svete vo spoločnosti zlých kamarádov sa celkom zkažil, na ženu a na deti svoje sa ani neobezrel, čo zarobil, všetko prepil, premárnil. Dieťa jeho väčšie, štyrročné dievčatko, viac od biedy ako od nemoce zomrelo. Malučký synček ostal síce na živote, ale tohoto zas jeho matka viac od žialu, ako od prechladnutia tu nechala ešte v šiestom mesiacu, a poručila ho do opatery *utrápenej* babky, ktorej muž tiež bol žil, ale už asi 70-ročný a skrze piatiku mladého veku svojho celkom oslábnutý sotva čo z miesta na miesto prešiel a vzdychal a oplakával kajúcim srdcom ľakkomyseľnosť svojej mladosti.

Jedinká dcéra tejto *utrápenej* matky išla kdesi do veľkého mesta. Zpočiatku bola na dobrej službe, ale teraz píše, že je bez služby — a píše aj to, že je veľmi prenasledovaná od jedného ľakkomyseľného, necudného mladíka...

— Oh Bože! Jestli to dievča do hriechu upadne, jestli ono pre veľkú biedu aj svoje panenstvo ztratí... to to já neprežijem. Ó drahý, ukrižovaný Ježiši! Vezmi zo mňa tieto ťažké kríže a radšej ma povolaj k sebe! — vzdychala *utrápená* matka.

A vtedy prišla božia milosť.

Syn *utrápenej* matky v semeništi blažene zomrel. Dcéra od necudného mladíka bola na ulici napadnutá a nožom ľahko ranená, ale toto sa z noviniek dozvedel jej pán velebný farár, telegrafične ju zavolať domov, vzal ju do fary na službu a takto prišla blízko k svojej matke, na ktorú pán farár tiež nezabudol.

A syn ztratený, milosťou božou osvietený a posilnený, zanechal svet a kamarádov a ostal dobrým gazdom.

Utrápená matka, bárs žialila nad zomretým synom klerikom, ale sa uspokojila. Preto, že tohoto dobrého jej syna povolal Boh k sebe, na miesto neho priviedol jej domov dobre zachovanú jedinkú dcéru a k Bohu sa obráteného, polepšeného syna. Ó nevysloviteľná bola jej radosť! Neslýchane radostný to štedrý večer!

Takto potešil Boh kroz Teba — o Matko Božia! — poslanou milosťou *utrápená* matka.

Nech je Bohu večná sláva, a Tebe vďaka Matko božskej milosti!

Druhý anjel: Mňa viedla cesta do semenišťa k synovi tej *utrápenej* matky.

Tento mladík bol nábožný od malučka, lebo takto ho vychovala jeho útla a pobožná matka. Jako osemročný chlapček bol vo veľkom nebezpečenstve, lebo ho mal prejsť jedon pánsky koč, pred ktorým spadnul na zem. Kone mu síce neublížily, ale už bol medzi kolegami a jestli kone nepostojá, bol by pokaličený, snáď

usmrtený býval. Od tej doby ho matka ešte väčšou bedlivosťou vychovávala Bohu.

Jako žiak bol usilovný a zato s dobrým vysvedčením ochotne ho prijali za klerika. Ale tie múry v semeništi, ten zavretý život len nemoc pritiahol mladíkovi, ktorý bol aj tak už od malučka slabý a malokrevný, tak, že začal krvou kašľať. No ale v čas prazdnin, vo vakáciách zase len prišiel k sebe. Tak to trvalo štyri roky a pred samou vysväckou vybušila celkom, jeho nemoc: krv ho takrečeno zalievala. Tri mesiace sa trápil, ležiac ustavične.

On videl jako zomreli jeho bratia v tej istej nemoci, vedel teda, čo naňho čaká; ale trpezlivo znášal všetko. Len ustavične o to prosil svojich predstavených, aby mu nemali za zlé, že skrze túto nemoc im je len na farchu. A najviac mu bolo ľúto, že svojou nemocou tak zarmucuje svoju *utrápenú* matku. Žiadal si dožiť to vysvätenie, že by pri tej prvej svätej omši aspoň požeňnanie dať mohol svojej vrele milovanej mamičke. Ale zato vždy opakoval tieto slová: «Nech sa stane vôľa božia, však Boh neopustí moju mamičku.»

A keď vysvätili jeho spolužiakov, prosil ich, aby si spomenuli aj naňho, modlili sa za odpuštenie hriechov jeho, lebo že pre tieto ho Boh, jako nehodného od vysviacky odstránil. Spolužiaci jeho, bárs ho za celkom nevinného držali, predsa vyplnili jeho žiadosť.

V nemoci svojej viacrázy bol ku smrti pripravený; ešte aj posledný deň s radosťou prijal Ježiška v pravelebnej Sviatosti oltárnej. A toto byly jeho posledné slová:

— Mamičko! a Bože môj, idem k Tebe!

Takto uspokojený vo vôli božej, blažene, šťastlivo zomrel...

Nech je Bohu sláva a Tebe vďaka Matko božskej milosti!

Tretí anjel: Dcéra *utrápenej* matky pochodila nasledovne:

Nebolo jej zle doma, nahovorily ju ale kamarátky a ona zanechala svoju mamičku — bárs jak ju táto prosila a napomínala — a išla do sveta, do veľkého mesta na službu. Z počiatku sa jej dobre vodilo, veď bola usilovná a doma dobre vychovaná, ale tie kamarátky ju ani tam nezanechaly, ba sa pripojily ku ním ešte aj horšie. Tieto ju navádzaly, aby si aj ona hľadala nejakého milovníka.

Toto ani nebola ťažká vec, zvláštne v takom veľkom meste. Chodily kolo Aničky aj traja; svedomie ale nedalo pokoja Aničke. Dobre ona vedela, že to není bez hriechu, nuž ale ťažko je tomu ten klzký chodník zanechať, kto ráz naň vstúpil. Mladíci sa nedali odohnať, zvláštne Pavel, ktorý mnoho rázy bol povedal, že bez Aničky žiť nemôže. Ale Anička nemala k nemu vôle, tým menej, bo videla, že Pavel nechodí do kostola, ale tým viacej do krčmy a s tými najhoršími ľuďmi, so socialdemokratmi drží.

Čím viac sa odfahovala Anička, tým viac sa ku nej pritahoval Pavel a keď mu povedala, že ona nezna-

boha ani videt nechce, ostal celý besný: vytiahol nôž a poranil ju na pravom pleci. Možno by ju bol aj preklal, keby ľudia neboli pribehli a neboli ju osvobodili. Pavla hneď lapili a hodili do žaliara; dostal tri mesiace áreštu.

Anička ale na telegrafične volanie velebného pána farára išla hneď domov do náručia svojej predrahej mamičky a len teraz oplakala opravdive svoju ľahkomyselnosť, že zanechala svoju matku a išla do sveta. Chválu dala Bohu, že ju vysvobodil z nebezpečenstva života a osvobodene svoje srdce znova obetovala Ježišovi a jeho matičke.

O nevysloviteľne radostná bola tá chvíľa, keď matka utrápená obejmula svoju šťastlive navrátenú a od poškrvny zachránenu jedinkú dcéru.

Ale čím si zaslúžila táto dcéra túto veľkú milosť? Jedine skrze svätý ruženec, z ktorého každodenný dešiatnik nikdy nevynechala.

Nech je Bohu večná sláva a Tebe vďaka Matko božskej milosti.

Štvrtý anjel: O kajúcom starcovi prijde prehovoriť mne.

Sedemdesiat rokov dožiť je nie malý vek. A tým ťažší je tento kríž staroby, čím ľahkomyselnejší bol život mladého veku. Hriechy mladosti pomstia sa v starobe. zvláštne tie trúnky, ktoré prevládal mladík, napadnú starca a trápia ho až na smrti. O, bolestná kalvária je takýto starý vek.

Ale nie len telo je utrápené, lež aj v mladosti utlačené svedomie sa zbudí a hryze nemilosrdne. A zvláštne toto učinilo horkým a skoro neznesiteľným život toho starca.

Hrozné kríže, ktoré Boh naň dopustil, boly nasledovné:

V semeništi zomrelý syn, vo svete ztratená dcéra; korheľ a po svete sa túľajúci druhý syn, s vnukom malúckým utrápená žena a k tomu veľká bieda; majetok pekný už premárnený a nenie takrečeno z čoho žiť... A toto všetko zapríčinily jeho hriechy: to korheľstvo, ten jeho zlý príklad, keď sám nutil syna ešte malého na to pálené...

— O Bože! Buď milostivý mne hriešnemu a nedaj mi zúfať pod mojimi ťažkými hriechami! — takto vzdychal kajúci starc a milosť božia nevystala.

Keď očul, že syn klerik zomrel, zaplakal nad ním, ale sa uspokojil vo vôli božej a považoval to jako obeť od Boha žiadanú za preveliké hriechy svojej mladosti. Keď ale uzrel šťastlive navrátenú dcéru a k Bohu sa obráteného syna, vtedy tiež slzely oči jeho, ale od radosti a volal:

— Pán Boh kajúceho hriešnika neopustí a zúfať mu nedá!

Nech je Bohu večná sláva a Tebe vďaka Matko božskej milosti!

Piaty anjel: Ešte ja mám predložiť cestu zkaženého, ale navráteného sa syna.

Najprv musím povedať, že zlý príklad otcov bol

základom zkázy synovej a k tomu prišli tí zlí kamaradi. Jake spolu zarobí, tak aj spolu premárnili všetko; a v tomto spočívala celá jejich láska. Spoveď svätá u všetkých tých kamarádov bola roky a roky zanedbaná, lebo, že «kňaz hatí svobodu človeka» a «čo človek sám zarobí, s tým nech mu nerozkazuje nikto a kto robí, ten aj užít môže». Toto boly všetky jejich múdrosti, s ktorými ospravedlniť chceli život svoj.

Trvalo to dlhé roky. Ale milosť božia sa núka ustavične a cesty má ona všeliaké.

Stalo sa, že mladík ráz v nedeľu neskoro večer išiel so svojimi kamarádmi dosť podpitý z krčmy domov na kvartiel. A jako sa radi mali, jednako sa delili aj s trúňkom a boli všetci podpití. Zcela omámení dohodovali sa medzi sebou v tom veľkom meste naprostred ulice a nečuli cingáče elektriky, tak, že električný vóz jedného z nich odrazil a ten hneď tam na mieste aj zomrel.

Toto pohlo zatvrdlivého hriešnika. A prečo sa to s ním nestalo? A keby sa to s ním bolo stalo? Kde by bol prišiel so svojimi ťažkými hriechami? Takto rozmýšľal z hriešneho sna prebudený. A prišla mu do pamäti smrť nevinného dievčatka svojho, svojej útleho srdca dobrej ženy... Týchto on vrhol ta do hrobu svojou ľahkomyselnosťou. A jako že sa máva jeho priam teraz jednonočný synček? Či žijú matka a otec? Lebo už štyri mesiace nepísal domov, tak ani nevedia, v ktorom meste sa nachodí... Napominanie utrápenej matky a prosba kajúceho otca jeho len teraz trafily na dobrú pôdu.

Hneď na druhý deň pristúpil ku svätej spovedi očistil svoju dušu; zapovedal a odprisahal sa, že páleného a liehových nápojov cez celý život piť nebude, vína a piva ale si vyvolil istú mieru. A čo mal posledný groš, ten dal na mašinu a ponáhlal sa, aby svojich ešte živých našiel. A keď doma všetkých zdravých našiel, chválil a velebil Boha, «ktorý nechce smrť hriešnika, ale aby sa obrátil a živý bol».

Ako sa takto všetci doma sošli, mali opravde *radostný štedrý večer*. A to vykonala milosť božia.

Nech je Bohu večná sláva a Tebe vďaka Matko božskej milosti!

Maria: Velebí duša moja Pána: a plesá duch môj v Bohu, Spasiteľovi mojom. Že vzhliadnul na poníženosť dievky svojej, lebo hľa, od tejto chvíle blahoslavenou ma budú nazývať všetky národy. Preto, že mi veľké veci učinil, ktorý je mocný a sväté meno Jeho. A milosrdenstvo od pokolenia do pokolenia bojácim sa Jeho. Učinil mocnosť ramenom svojim: rozohnal pyšných myslou srdca svojho. Složil mocných do stolice a povýšil ponížených. Lačných nakrmil dobrými vecmi a bohatých prepustil prázdnych. Prijal Israela, služebníka svojho, rozpomenúc sa na milosrdenstvo svoje. Jako mluvil k otcom našim, Ábrahámovi a somenu jeho na veky. Amen.

Ach tu blíži sa anjel smutnej obličaje.

Šiesty anjel: Pozdravená buď Pani naša, Kráľovno

nebeská! Zarmúteným srdcom prinášam nazpät tú milosť, ktorá tomu nešťastnému mladíkovi, Pavlovi bola núkaná. Sotvá vyšiel von zo žaliara, keď nenašiel Aničku, nechcel premôcť svoju naruživosť, lež vzal pištol a odhodil od seba život jemu od Pána Boha daný...

Maria: O nebuď preto zarmútený anjele boží! Milosť božia je každému núkaná, ale nikomu násilená. Jako žil, tak aj zomrel ten nešťastný mladík. V živote nevyznával Boha a opovrhnul jeho milosť; ani Pán Boh neuzná a nevolá ho k sebe teraz lež ho uvrhne do zatracenia večného. Z jeho nešťastia si vezmú príklad druhí a božia milosť preda sa len zvíťazí!

Preto spievajte bez prestania:

«Svätý, svätý, svätý Pán Boh zástupov! — plné sú nebe i zem slávy Tvojej! — Hosanna na výsofch! — Požehnaný, ktorý prichádza v mene Pána! — Hosanna na výsofch!»

(Anjeli spievajú):

Hosanna, Hosanna, Hosanna na výsofch! — Hosanna, Hosanna, Hosanna na výsofch!

(Opona spadne.)

III. Zjavenie.

Poklona k Ježiškovi.

(Maria a Jozef s Jezuliakom, kolo nich tych 6 anjelov a 2 malé dietky, všetci spievajú:)

Gloria! Gloria! in excelsis Deo et in terra pax hominibus bonae voluntatis. — Sláva, sláva Bohu na vysosti! A tu na zemi pokoj ľudom — ľudom dobrej vôle!

(K Ježiškovi pristúpi jedno väčšie dievčatko s dvoma malými, klaknú si a väčšie hovorí):

Klaniam sa Tebe Synu boží, že si z neba na zem prišiel, abys nás vykúpil a spasil. Tu shromaždení pobožným srdcom slávime pamiatku Tvojho vtelenia. A skrze tento príklad poučení prosíme Ťa aj my o Tvoju milosť. Daj ju nám, lebo bez nej žiť a spasení byť nemôžeme.

Daj, aby sme Tvoje prikázania zachovali a podľa Tvojho učenia žili. Daj nám silnú vieru, pevnú nádeľ a opravdovú lásku, aby sme jedon druhého ctili, milovali a Tvoju slávu rozširovali. Daj nám vždy zachovať čistotu nášeho srdeca, aby ono jedine Teba milovalo, Tebe žilo a Tebe aj umrelo.

Daj Tvoju milosť všetkým, ktorí Ťa o ňu prosia, ba aj zatvrdlým hriešnikom, ktorí Ťa urážajú, lebo nevedia čo činia. Nedaj zahynúť nikomu!

Konečne, o drahý Ježiši, smiluj sa aj nad dušíčkami v očistei...

A Ty, o Maria! Matko Božia! ktorá rozdávaš Syna Svojho milosti, prijmi aj nás za dietky svoje a prived nás k Bohu, do večnej radosti.

Svätý Jozefe! Pestune a vychovavateľu Ježiša, oroduj za nás! Amen.

(Spev: «Hľa zástup sboru anjelského...» 3 verše, — Bengál, magnesium. — Opona spadne.)

CHYRNIK.

Chýry z biskupstva košického. Osvietený pán biskup dr. August *Fischer-Colbrie* v XII. svojom obežníku cirkevnom ohlasuje litanie k úcte sv. Jozefa Patrona cirkvi, svätým Otcom potvrdené. Tieto litanie spojené sú s odpustkami 300 dni a obetovať sa možu i za duše v očistei. Na faru *Mád* vypísaný je konkurs do 10. decembra bežiaceho roku. — V katolíckom autonómnom kruhu 24. novembra začaly sa zimné prednášky; prvú držal doktor Melchior *Takács* praelát praemonštratských kňazov. Výborný rečník tento v hlboko vedeckej úvahe vysvetľoval katolícky život a prepočetných poslucháčov oduševnil a posilnil v katolíckom presvedčení. Za túto prednášku v mene obecnstva vrelé vďaky vyslovil dr. Engelbert *Mázy*, hlavný direktor gymnasiálnych škôl okresu košického, ako predseda jednej odbornej triedy kruhu. Po prednáške nasledovala spoločná večera, pri ktorej predseda kruhu a kráľovskej tabule Eugen *Bercelly* peknú zdravicu vyniesol na osvieteného pána biskupa a ten zas výrečnými slovami spomenul veľké zásluhy všestranne obľúbeného predsedu kruhu a praeláta Melchiora *Takács*. — Dr. Ferdinand *Rott* praelát-kanonik ostrihomský cez 2 dni baval sa v Košiciach ako hosť osvieteného pána biskupa a z tej príležitosti aj pohliadol majetok ostrihomskej kapitole v Széplaku. — Katolícky čitateľný kruh zväčšil svoju knižnicu 250 dielami v 310 sväzkoch. Knižnica táto otvorená je každú nedeľu od 11—12 hodiny, členovia dostanú knihy na čítanie zdarma, nečlenom jednu knižku na dva týždne požičiavajú za 10 halierov. — Dr. Ján *Csiszársky* tajomník velvyslanectva pri Vatikáne začiatkom decembra dorazil do Košíc a ako obyčajne aj tohoto roku strávi tu svoje prázdniny. — V kostole praemonštratských kňazov cez celý čas adventný vydržiaujú sa kázne každú nedeľu o 10. hodine. — Slečna Margareta *Balajthy* na podporu opustených dietok v útulni sv. Jozefa darovala 3 koruny. — Vo *Vranove* k vystaveniu nového organa chybalo ešte 300 korún. Cieľom zaokrytia tejto summy katolícke obecnstvo zariadilo zábavný večer a tak sobieralo chýbajúce peniaze. — Špitál v meste Homonna dostane hlavného lekára. Stoličným výborom, na toto miesto odporúčani sú: dr. Oskár *Paszternák* a dr. Ladislav *Berend*.

Chýry z biskupstva spišského. Osvietený pán biskup dr. Alexander *Párvy* v svojom 22-om tohoročnom obežnom liste na známosť dáva, že pápež vyslovuje svoje vďaky za tých 6000 korún, ktoré sa mu toho roku z biskupstva spišského ako sv. Peterske haliere

Modlitba nad živo-mrtvými.

poslali. Vypísal súbeh (konkurs) na štyri r. k. učiteľ- | Ruženca». Konečne sdeluje, že ako hapláni sú prelo-
ské stanice. Potom odporúča časopis «Kráľovna sv. | ženi: Ferdinand *Raiszkup* z Lokce do Kubach, Jozef

Vráb z Kubachu do Šavnika a Rudolf *Schönwiesner* zo Šavnika do Lokce.

Chýry zo Šáriša: *Prešov:* Baltazár Semsey župan stolice šárišskej na iniciatívu manželky grófa Adalberta Apponyiho na 15. novembra svolal bol poradu popredných mužov stolice v záležitosti zahatenia záhubného požívania liehových nápojov. Na tejto porade prijali propozíciu Adalberta *Záborovszkyho*, praepoštáfarára mestského, že kým zákonodárstvo nenariadí, aby krémy v nedeľu a vo sviatok zatvoré byly, dotiaľ je každá práca darobná. Z tej príčiny navrhol, aby krajinská snemovňa o vynesenie podobného zákona požiadaná bolo, vrele odporúčal tiež, aby po všetkých obciach vydržované byly sväté missie, v tomto ale aby zvlášte služnovci podporovali pánov farárov. — V Prešove a po celej stolici rozšírený je chýr že za amerického grécko-katolíckeho biskupa vymenovaný má byť dr. Michal *Artim* krajinský vyslanec kresťanskej ľudovej strany a prítomne farár obce Bihar. V tejto záležitosti, ako hovoria zo smerodajného najvyššieho miesta, všetky potrebné kroky porobené sú už vo Vatikáne. Vymenovaniu dra Michala Artima za grécko katolíckeho biskupa tešili by sa úprimne všetci veriaci grécko-katolíckeho náboženstva tak u nás, ako aj v Amerike. — Voľba učiteľov pre učňov prevedená bola v Prešove 10. novembra. Vyvolení boli Karol *Petz* a Pavel *Berkó* katolícki učítelia, bo tieto stanice od nepamäti sveta zaplnené byly vždy katolíckymi učiteľmi, ponevác medzi 54 učňami aj teraz len 8 je evanjelikov a 11 židov. Tohoto roku o túto stanicu uchádzal sa aj jeden židovský učiteľ a bohužiaľ našlo sa 5 katolíckych majstrov, ktorí pri voľbe na tohoto žida hlasovali. Driečne to ozaj vyzera, keď pri takej vážnej veci, jako je učiteľská voľba, katolíci na žida hlasujú. — Mikuláš *Kádas* sudca tunajšieho kráľovského súdu, pri odchode jeho na odpočinok, jeho veličenstvom kráľom za dlhé a verné služby vyznačený je najvyšším uznaním. — Franc *Paskovits*, kaplán zo Soóvaru za kaplána preložený je do Prešova. — Prešovský rímsko katolícky kántor od predávnych časov bol spolu aj učiteľom. Na zakročení škôldozorec kántorstvo oddelené je teraz od učiteľstva a zariadená je nová učiteľská stanica, tak ale, že pri tom mesto nebude mať žiadnych výdavkov. — Lichvaci jarmok vydržovaný bol v Prešove 27. novembra, lichvy dohnali veľa, pre nedostatok krmu nsmala ale zodpovednej ceny. — *Kisszeben:* Novú tarifu mýta minister obchodu potvrdil do 1913. roku. — *Sóóvár:* Štefan *Kricsilák* tunajší farár a vicedekan penzionálnemu fondu duchovných daroval 500 korún a na oltár do obce Herhádszentistván, kde predtým bol farárom 633 korún. — *Láska:* Novovytavenú peknú školu rímsko katolícku 24. novembra, za prítomnosti a assistencie okresného duchovenstva v sprievode peknej reči posvätil Matias *Sallay* vicedekan a farár zo Szentkeresztu. Ján *Kurimszky* farár zo Szinye z tejto príležitosti srdečné vďaky vyslovil občanom a svojim farníkom za neobyčajnú jejich obetovavosť, ktorou vystavili túto veľmi peknú

školu a tým zaslúžili si vysokého uznania osvieteného pána biskupa dra Augusta *Fischer-Colbrieho*. Tešil a spolu oduševňoval svojich veriacich nádejou v pomoc božskú, že ten dobrotivý Boh, ktorý im pomohol dlhy vyplatí pri stavani chrámu, neopustí ich a bude im na pomoci pri vyplatení dlhov na túto katolícku školu, konečne odporúčal im i napozatým triezvy, mierny a príkladne kresťanský život. — *Bardijov:* Prešovskí juristi zariadili tu zábavný večierok s veľmi pekným úspechom. — Za notárov sú vymenovaní; Štefan *Galleé* do obce Darócz; Filip *Fenyves* do obce Kishars; za podnotárov sú vymenovaní; Elemér *Gálos* do Berzevicze a Julius *Szinyei Merse* do Palocsa. — *Kajáta:* Na tunajšiu podnotársku stanicu nikto sa nehlásil. — *Magas:* Novovytavenú rímsko-katolícku školu, ktorú postavil horlivý farár Jozef *Téglási* 11. novembra posvätil tu konškolár za osvetu a blaho svojho ľudu neunávene pracujúceho farára, ktorý s týmto už tretiu školu postavil — biskupský notár Barnabas *Tost*.

Chýry zo Spiša. V obci Toriska jeden nezdamný syn menom Michal Katrenič tak ubil svoju vlastnú matku, že tá následkom utrpených rán zomrela. Nešťastného bezbožníka už zatkli. — V Starej-Vsi sa konečne predsa usadil aj jeden katolícky advokát a síce dr. Koloman *Winkler*, syn gölnického hlavného slúžneho. Kancelláriu má v susedstve berného úradu (pri steieramte). Každý katolík by si za mravnú povinnosť mal držať, keď mu dakedy už celkom nevyhnutne treba advokáta, toho nového katolíckeho advokáta podporovať. Bárš by sa len čím skorej aj kresťanský lekár našiel do Magury! — Gustav Urvay kupec a hostinský v Osturni, brat farára liptovsko-sv.-alžbetského dňa 23. novembra v hollolomnickom r. k. kostole večnú vernosť slúbil slečne Elze Orlinszky, vnúčke hollolomnickej poštarčky. — Vo Velbachoch (Ágotháza) dá tamojší gróf Vidor Csáky artézku studňu vrtáť. Pri vrtaní prišli v 160 metrovej hĺbke na stopy chyli-sanitry (veľmi dobrý umelý hnoj) a v 300 metrovej hĺbke na stopy dobrého kamenného uhliá. Zaiste aj inde skrýva naša spišská zem v sebe nejednu cennú vec, keď by sa len našli obetiví ľudia, ktorí by to skúmali. — V Kriegu chytili dvoch mladých chlapcov: 11-ročného Jozefa Macsuga a 14-ročného Ondreja Macsuga, ktorí sa do viacerých domov vlámali a tam odtiaľ peniaze kradli. Rodičia! dajte že lepsi pozor na vaše deti! — V Kamionke dňa 21. novembra dve stodoly shorely. Podpalača Mikuláša Tolvárskeho už zatkli. Jakože obstojí taký pred súdom božím?! Na železničnej stanici Margitfalu hamovníka Mikuláša Šimona, keď svoju prácu konal, dva vozne tak veľmi stiskly, že ubohý hneď zomrel. Človek veru nikdy nevie, kde ho nešťastie potkne a smrť zastihne. — V Novej Lubovni tak pustošia medzi defmi osypky, že ich už asi 30 zomrelo. — Naš osvietený pán biskup dr. Alexander *Párvy* dá v Batizovečách novú školu vystaviť! To je veru opravdivý apoštolskyskutok. — V obci Domán smrteľné nešťastie potkalo páleníci robotníka Jána Sporovského; koleso ho

chytilo a zabilo. — V Levoči dňa 27. novembra v noci jedna stodola zhorela. — V Hanušovciach bol v deň sv. Ondreja pekný odpust. K sv. sviatosťam pristúpilo asi 350 ľudí, s ktorými sa zaoberalo 13 kňazov. Krásnu kázeň povedal mafašovský farár Michal Majerčák, slávnú omšu sv., pod ktorou miestny ženský spevokol pod vedením hanušovského pána dekana Petra Kravca výtečne spieval, slúžil nedecký farár Julius Rácz a nešpor odbavil kacvinský farár Ján Pataky. — V Magure boly dňa 1. decembra v noci dva grády tepla. Sňah sa začal topiť.

Oratovaní baníci. Zpomedi baníkov, ktorí z horiacej bane pri meste Cherry (štát Illionis) nevedeli ujsť, osemasedemdesiat sa podarilo zachrániť. Oratovanie 78 baníkov v celej Americe budí veľkú radosť. Zachránení baníci sú strašne schudnutí. Ochranná práca bola spojená s mimoriadne veľa prekážkami a mnohokrát aj samým ochrancom hrozilo nebezpečie smrti. Keď jeden baník vyniesol z bane jedného živého baníka, videl, že je to jeho vlastný brat, ktorý za osem dní bol zavretý v bani. O zachránení týchto nešťastných baníkov dochádza nasledovná podrobnejšia zpráva: Do horiacoj bane zavretí robotníci sťa šílení vykrikovali od radosti, keď zazreli na pomoc prichádzajúcich robotníkov. Ochranci dali na nich bavlnové koberce, aby ich od príevanu chránili. Najviac zo zachránených robotníkov nevedelo stáť na nohách a ani potravu nemohli prežreť. Jeden zachránený baník takto rozpráva:

— Keď sme oheň zbadali, utekali sme na také miesto, o ktorom sme si mysleli, že tam najdeme vodu. Sotva že sme ale prišli na toto miesto, šachta sa za nami srútila a tak plamen sa k nám nedostal. Myslím, že sme všetci ztratili povedomie. Len na to sa rozpamätávame, že sme pili veľa vody. V našich košoch sme mali ešte aj trochu potravy. Keď sa nám potrava minula, z dreva sme obhrýzali kôru. niektorí z nás si topánky hrýzli. Ani jedon z nás nevedel o veľkom nebezpečí, ba nasiel sa aj taký, ktorý lutoval, že nemáme karty, aby sme si čas ukrátili. Keď sme počuli klopanie, jedon z nás riekol:

— Konečne idú pre nás!

Druhý zo zachránených baníkov to sa opýtal osloboditeľov, či je nedeľa alebo pondelok. Tak sa nazdali, že najviac 48 hodín boli v bani, kdežto vyše 8 dní boli tam. Iný zachránený baník zase nasledovné rozprával:

— Najprv sme zjedli tú potravu, ktorú sme si doniesli. Keď sa nám tá minula, niekoľkí z nás rozsekali jedu mulicu a jej mäsom sa živili. Ale ani táto potrava netrvala dlho a teraz už nastal čas strašného hladu! Niekoľkí z nás sa zbláznili a odbehli z nášho bezpečného úkrytu; týchto ľudí sme potom už viac nevideli.

Direkcii bane robia tie najostrejšie výčitky a všetky časopisy ju ostro napádajú, lebo pri preskúmaní šachty vysvitlo, že direkcía bane ani tie najpočítačnejšie poriadky neporobila v záujme bezpečnosti robotníkov. Ohňu v bani, rátajúk 78 zachránených baníkov, padlo v obeť 172 ľudských životov.

Smrť baróna Večeru. Posledný očitý svedok tragickej smrti dediča trónu Rudolfa barón Ludvik Večera nedávno zomrel v meste Denver (Spojené Štáty). Barón Večera dľa zpráv new-yorských časopisov zomrel na suchotiny. Pod menami Johann Salvator a Franc Wykoffot za 20 rokov žil v Amerike a v Puebllove ako fabrický robotník si vyhľadával živnosť. Zamestnanci denverskej nemocnice «County Hospital» tvrdia, že barón Večera posledné časy trpel veľkú biedu a čo viac, že v St.-Quentine aj v trestnici sedel. Z denveru aj to oznamujú, že baróna Večeru Viedeňské zahraničné ministerstvo od dvoch desaťročí neprestajne pozorovalo. Zahraničné ministerstvo teraz udajne naložilo washingtonskému rakúsko uhorskému veľvyslanectvu, aby cestou denverského konsulatú totožnosť osoby baróna Večeru každú pochybnosť osoby vytvárajúcim spôsobom ustálil a keď sa to stane, konsul v Denveru u mešťanostu mesta nech porobí kroky ohľadom toho, aby barón Večera čo len možno najpočestnejšie bol pochovaný.

Zavraždený biskup. V meste Kuzko (Peru) proti tamojšiemu biskupovi anarchisti minulú nedeľu spáchali útok bombou. Biskup v nedeľu na poludnie so svojím tajomníkom viezol sa po najživšej ulici mesta, keď odrazu jeden asi 20 ročný mladík pribehol ku kočú a hodil doňho bombu. Bomba obrovským rachotom vybuchla a v nasledujúcom okamihu biskup a jeho tajomník sa v krvi válali. Ľudia sa so všetkých strán shrkli. Aj dobrovoľní ochranci boli o niekoľko minút už tiež tam a zdvihli biskupa, ktorý na hlave, na prsách a na nohách bol nebezpečne ranený. Biskup zomrel ešte prv, než by ho mohli vyložiť na koč. Posledné jeho slová boly: «Chudera moja dobrá matka!» Aj tajomník bol nebezpečne ranený. Bomba mu dodrúzgala obidve nohy, ktoré mu v nemocnici museli odrezať. Tajomník krem toho ešte aj iné nebezpečné úrazy utrpel a preto lekári neúfajú, že by ostal pri živote. Vrah chcel ujsť, ale keď videl, že je ztratený, z revolvera si strelil do hlavy. Jeho rana neni však nebezpečná. Na policii ustálili, že je útočník ruským anarchistom a židom.

Ku smrti baróna Večeru. Americké časopisy z príležitosti smrti baróna Ludvika Večeru rozličné chýry prinášaly o smrti dediča trónu Rudolfa. Rakúsko-uhorský hlavný konsulát v New-Yorku tieto chýry čo najenergičnejšie podvrátil a časopisom poslal nasledovnú zprávu: Na tragediu v Mayerlingu sa pofahujúce listiny zavreli do kistne, ktorú zapečatili. Takto ostanú tieto listiny za 50 rokov po smrti dediča trónu; vtedy kistnú

Máte bol'asti?

Trpíte na lámku, pakostnicu, rheumu, bolenie zubov a hlavy? Prechladol ste alebo snád príevanom zaprí činil ste si nejakú chorobu. Oprobujte len bolasti ulevujúci, liečiaci, posilňujúci Fellerov Elsa-fluid. Ten je zvlášte dobrý. Tucat na prábu 5 korún. Feller lekárnik Štubica, Kostolná-ulica č. 18. (Záhreb. stol.)

otvorila a listiny uverejnia. Kráľ Franc Jozef týmto bezpochybne chcel dať spôsob dejepíscem ku tomu, aby historiú tragedie nielen na základe povedačiek a predpokladaní opísali. To je už bezpochybne ustálené, že dediča trónu Rudolfa nezabili.

Nová sopka. Na ostrove tanageriffa — jako z Madridu oznamujú — v pohorí Las-Flores začal soptiť jeden vrch a vyhadzuje zo seba husté oblaky dymu a žeravú látku. Z blízkeho mesta Garachiko tri parolode odplávaly na ohrozený kraj, aby poskytli pomoc. Ostrov Teneriffa zpomedi Kanárskych ostrovov, ležiacich pri severo západnom pobreží Afriky, je najväčší. Kanárske ostrovy a síce 7 väčších a 6 menších sú španielskym majetkom a sú všetky vulkanického pôvodu. Je na nich veľa sopiek. Najväčší z vulkánov je Pico de Tayde, ale tento už vyše storočia nesoptí. Posledný vulkanický výbuch na Kanárskych ostrovoch bol r. 1824. na ostrove Lanzaret.

Dobrodružstvo na polovke. Zo Zvolenskej Brezovej píšu, že niekoľkí členovia tamojšej poľovníckej spoločnosti 14. novembra poľovali vo vrchoch. Pred posledným honom, keď si poľovníci takmer ešte ani neboli zastali na svoje miesta, popri predposlednom poľovníkovi V. Bohálovi dve medvediatá a jedna medvedica utekaly dolu úbočím. Poľovník z obidvoch rúr flinty vystrelil na medvedicu. Poranená medvedica v skoku spadla na najnižšie stojaceho horára A. Keresztélya, ktorý len ani toľko času nemal, aby sa obrátil lebo chcel streliť do jedného medvediatá, ale mu od ľaku flinta v povetrí vystrelila. Na volanie o ratu merník R. Pour o zlomkrky pribehol ta a zastrelil medvedicu, ktorá ale horára dotedy natoľko dohrýzla a doškriabala, že lekár za dve hodiny mal čo robiť, kým rany horára posošíval. Zaujímavé je, že bárs sa medvedica po výstrele ešte niekoľko metrov kotúlala, predsa sa chcela zdvihnúť zo zeme a len s dvoma výstrelami z flinty a piatimi výstrelmi z revolvera ju vedeli zabiť.

Vojenský uprehlík v ženských šatách. Nádeník Ján Sós v jaseň lanského roku narukoval ku 86. pešiemu pluku do Budapešti. Jeho milienka Alžbeta Vörös prišla za ním do hlavného mesta a vyhľadala ho v kasárni, aby ušiel s ňou. Sós si obliekol ženské šaty, ktoré mu deva doniesla a ušiel z kasárne. Na nákladnom nádraží na Dunajskom pobreží utekajúci pár bol tam stojacemu policajtovi Jozefovi Tarkóvovi podozrivý a Sós sa odovzdal vojenskej patrole. Záležitosť Alžbety Vörös trestná súdna stolica včera pojednávala. Obžalovana deva sa úprimne priznala svojej vine a

bránila sa tým, že bola vo veľkej biede a nemala nikoho, kto by ju bol podporoval. Súd berúc do ohľadu vážne uľavujúce okolnosti Alžbetu Vörösovú pre priestupok spáchaný proti zbrannej moci, odsúdil ju len na 3 dni do väzenia.

Hojné božské požehnanie. Manželka murára Franca Szabóva v Szatmárnémeti po 7-ročnom bezdetnom manželstve porodila štvorčatá a síce tri dievčatá a jedného chlapca, ktorý ale o chvíľu po narodení zomrel. Pri živote ostavšie dievčatá sú však vyvinuté a zdravé a aj matka sa primerane ku okolnostiam dobre cíti.

HOSPODÁRSTVO.

Zo strediska kresťanských potravných spolkov.

Krajinský organizátor kresťanských spolkov Franc *Dávid*, v poslednom čase utvoril nasledujúce kresťanské potravné spolky:

1. *Vacok* kresťanský potravný spolok. *Predseda*: Jozef Schvarcz kaplán. *Správa*: Ján Csesznák, Jozef Perdek kanonik, Ondrej Zluki. *Dozorný výbor*: *Predseda*: Jozef Butka rychtár. *Členovia*: Štefan Bubelényi, Ján Boban, Matias Gondočko, Štefan Szantner hagyur, Štefan Bettka, Ján Bettka sunda, Matias Páljár, Michal Czibula, Štefan Orovesik, Ján Pravetják. *Knihvedúci*: Ján Krva učiteľ. *Pokladník*: Michal Tomajka.

2. *Nagykeresztes* kresťanský potravný a zcenujúci spolok. *Predseda*: Ján Bálint grécko-katolícky duchovný, *Správa*: Valer Gráza, Ján Ruzalbu, Traján Pap. *Dozorný výbor*: *Predseda*: Julián Illés. *Členovia*: Ján Petrán, Viktor Pap, Rafael Kormos, Pavel Toma, Ladislav Krecsmás, Janku Illés, Zakara Dinger. Rafael S. Petrán, Ján Petrán Pitné, Ondrej Dávid, Gregor Kormos, Mikuláš Krecsmás, Zakar Mikle.

3. *Busóc* kresťanský potravný a zcenujúci spolok. *Predseda*: Ján Glatz statkár. *Správa*: Matias Nitsch ev. učiteľ, Michal Kremaszky statkár. *Dozorný výbor*: *Predseda*: E. Vazul Novoszeleczký okresný notár. Čle-

Herbabny podtosforokyslý

Vapenno-železný-sirup

od 40 rokov lekární preskúmaný a odporúčaný sirup na prsia. Roztápa slajm utišuje kašeľ a podporuje chuť k jedeniu. Dvíha trávenie a cnóvu a pôsobí nadevšetko k tvorbeniu krvi a kostí zvlášte pri slabých deťoch.

Cena jednej flašky 2 K 50 h., poštou o 40 h. viacej za zaobálenie,

Výlučný dorabateľ a hlavný zasielca dr. HELLMANNA lekáreň „zur Barmherzigkeit“

Hlavný sklad pre Uhorsko lekáreň Josef Török Budapest.

Povodný len s touto ochrannou známku

Výstřah a před pedeláním

Herbabny

Aromaticná Essencia

od 35 rokov o behod uvedná a vrele odporúčana. Viborný vlúdne pôsobiaci prostriedok k prehnatiu. Odstranuje tvrdu stolicu a neprijemné jej následky a čistí krv.

Cena jednej flašky 2 korún. — Poštou o 40 h. viacej pre zaobálenie.

Wien, VII/I. Kaiserstrasse 73-75.

Sklad vo všetkých väčších lekárnach.

(Herbabnyho nástupca.)

novia : Michal Munnich, Samuel Renner, Šimon Bisz, Ján Spitko, Ján Glatz, Michal Neupauer, Michal Glatz, Ondrej Marek, Michal Weber, Michal Noszke. *Pokladník*: Michal Broklofi.

4. *Dunamos* kresťanský potravný a zcenujúci spoločnosť. *Predseda*: Julius Rédly primaciálny dvorský. *Správa*: Julius Zibrinyi farár, Jozef Kollósy, Zigmund Tóth. *Dozorný výbor*: Predseda: Štefan Farkas. Členovia: Ján Békabás, Ján Rácz, Michal Hollósy, Julius Báby, Jozef Kocsis, Géza Kövesdy, Ondrej Czibor, Franc Vecserka, Alexander Szücs, Jozef Anton, Julius Hollósy. *Pokladník*: Julius Báby. *Knihvedúci*: Julius Zubrugi.

5. *Dunabogdány* kresťanský potravný a zcenujúci spoločnosť. *Predseda*: Jozef Navarra hlavný notár. *Správa*: Ján Pendl, Franc Kreisz strš., Jozef Knab. Franc Kreisz ml. *Dozorný výbor*: Prédseďa: dr. Ján Hufnagl pápežský komorník, farár. Členovia: Jozef Dubniczky (61), Ján Herr, Ondrej Ott, Ondrej Theissler, Ján Watz, Ondrej Rudolf (40), Michal Herr (453), Matias Wellherr, Franc Fogl, Martin Eltér, Michal Herr (234), Jozef Vogl (135), Ján Spát, Ján Pollák. *Pokladník*: Peter Vogl (76). *Knihvedúci*: Jozef Rahberger.

6. *Nemestördemic* a okolie kresťanský potravný a zcenujúci spoločnosť. *Predseda*: Imrich Papp farár. *Správa*: Karol Antal, Peter Német. *Dozorný výbor*: Predseda: Ján Rauch. Členovia: Jozef Német, Štefan Kulcsár Horváth, Imrich Horváth, Pavel Szél, Jozef Kankó, Julius Müller učiteľ, Gabriel Tompos, Pavel Illés, Georg Wittmann, Valent Szalag, Anton Tompos, Štefan Nyirő. *Knihvedúci*: Julius Müller učiteľ. *Pokladník*: Imrich Papp farár.

7. *Kospallag* kresťanský potravný a zcenujúci spoločnosť. *Predseda*: Ján Szendrey farár. *Správa*: Ján Burik, Jozef Cseresne. Ján Sebian. *Dozorný výbor*: Predseda: Štefan Gulyás okresný notár. Členovia: Jozef Czapak, Franc Schmidt, Tomáš Stedra, Ondrej Stedra, Vjhelm Scholtner, Štefan Pettrich, Michal Laczkó, Dominik Burik, Štefan Burik, Ján Labuda, Martin Labuda ml., Franc Schottner. *Knihvedúci*: Ján Pál učiteľ. *Pokladník*: Ján Sebian.

8. *Osva* kresťanský potravný a zcenujúci spoločnosť. *Predseda*: Jozef Lencz Farár. *Správa*: Jozef Balla, Ondrej Bender, Ján Szeliga. *Dozorný výbor*: Predseda: Ján Szlimák podlesný. Členovia: Georg Sulter, Štefan Miklós, Ján Lovász, Michal Hökke, Štefan Balla, Ondrej Eperjesi, Ján Szopkó, Ondrej Eged, Ladislav Hoszovszky učiteľ, Georg Kazsimir, Michal Bender, Georg Lukács.

9. *Ujszomotor* a okolie kresťanský potravný a zce-

nujúci spoločnosť. *Predseda*: Bartolomej Benkő farár. *Správa*: Jozef Tirpék, Ján Sefrankó. *Dozorný výbor*: Predseda: Alexander Kreczky okresný notár. Členovia: Pavel Olysav, Georg Grecz, Michal Török, Jozef Stéger, Jozef Fiaszky, Ondrej Vargovics, Jozef Fecskovics, Jozef Durhaj, Ján Minich.

DOPIŠY.

Kisvárad (nitr. stol.)

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Veľactený Pán Redaktor!

Prosím o uverejnenie tohoto dopisu v našom mišom «Kreštane».

Naša obec je takrečeno hniezdom liberálnych Rosievalov, ktorých hlavným podporovateľom je prelát-kapitálnik Štefan Rosieval, ktorý nejednokrát bojoval proti poriadnym ľudovým kandidátom. Ľudová strana tu dobre stojí, hlas liberálov nemá veľký vplyv na poriadne kresťanské srdce. Poriadny kresťan dobre vie, že nie dľa judášskej mzdy, nie dľa veľkosti flašky, ale dľa svojho najlepšieho presvedčenia má hlasovať. Kto ináč jedná, pácha hriech, je nepriateľom svojho duševného spasenia. Ináč je u nás ľud dost zámožný; bývame neďaleko Veľkých-Šuran, ale dost ďaleko od Nových Zámkov, kde bydlí náš hlavný slúžny. Úfame, že náš horlivý zeman farár Turcsányi založí u nás všemožné spolky, blaho ľudu podporujúce. Ako vidíme dľa zjavov, máme úfnosť, že sa časom všetei Rosievalovci stanú chvalitebnými ľudákmi, potom radosťou oplývajúcim srdcom budeme môcť chváliť sa, že je u nás jedon ovčinec.

S Bohom

***

Ján Veľký.

Ťrméne (nitr. stol.)

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Čtený Pán Redaktor!

Prosím o uverejnenie tohoto dopisu v našom «Kreštane».

Smutno je tu u nás. Nemáme duchovného otca, ponevác vrele milovaný správca našej fary, Justin Hajniss sa odobral 27. októbra do večnosti. Teraz si len z Veľkých Topolčian požičiavame duchovného otca, keď ho nutne potrebujeme.

Gazdovci majú u nás v oškľivosti prepiatych liberálov, ktorí zo sobeckej ziskuchtivosti len na svoj ošoh hľadia a s poriadnymi ľudákmi sa vadia.

Ináč naša obec leží medzi Tovarnkami a Rypňanmi. Je tu ľud pracovitý, pobožný a triezlivý, daktor! sú ne-

Kto žiada požičku?

Kto na svoj majetok záložnú požičku mieni si vypožičať, tak nech sa s dôverou obráti ku «Kisbirtokosok Országos Földhitelintézet» Budapeš, V., Géza-u. 2. (svoj dom). Tento ústav dáva tak malú ako aj veľkú požičku, preto aby bolo spomoženo stredno- a malo-hospodárom. Pre toto požičky už od 300 korun dáva. Kto veľké úroky prinútený je od jeho dlhu platiť, tomu náš ústav s lacnou požičkou ľahko môže pomôcť na jeno tarchách. Predošlých veriteľov tento ústav s touto požičkou vyplati, a za lacné peniaze odpravi všetky tie prekážky, ktoré sú s dávaním tejto požičky spojené. Požičky sa dávaju do polovice hodnoty majetku. Keď dlžník poriadne plati, ústav náš požičku nemôže vypovedať, ale dlžník svoje dlhy bárskeďy, lebo v celkosti alebo v čiastkach bez všetkých pobočných výdavkov môže si splatiť. Pri parcellovaní na pomoci je v každom ohľade. Ústav na jednoduchý list bár komu ochotne odpoveda.

škodno zámožní. Většina chotára je v ruce bývalého Moravca Stummera. Nedávno sme mali voľbu na učiteľa, ktorému dosť smiešnym spôsobom zakázala školská stolica ženbu. Žida není v našej obci, ponač ešte aj v hostinci panuje kresťan. Časopisy len Iudové sú nám milé; sv. vojtešský spolok je nám skoro dočista neznámym; veľmi sa nám stala obľúbenou modliaca knižka «Nábožné Vzdychy ku sv. Jozefovi», ktorá stojí len 2 koruny. S Bohom

Rypiansky.

K našemu vyobrazeniu.

Vo Francúzsku kolo vrchu St. Michel rozprestiera sa celé more, nie ale vody, lež piesku. Stalo sa obyčajne, keď nastal víchor, zdvihol ľahký piesok do výšky a prenášal ho z miesta na miesto a náhodou tade cestujúcich pochoval za živa. V čas veľkých víchrov preto mnisi na vrchu postaveného kláštora vstúpili pred kostol a modlili sa za nešťastných pieskom zaspaných, ako nám ho naše vyobrazenie predstavuje.

Odkazy redakcie.

B. H. V. Číslo sme poslali.

S. F. P. Chraňte sa liberálov a držte sa Katolíckej Jednoty.

V. H. Sz. Kalendár Jednoty posielala sa každému zdarma. Členovské ale musí sa riadne platiť.

Najlepší a najdôkladnejší spôsob prania je, pri ktorom s malou prácou dosiahneme najlepších úspechov. Močenie bielizne: Do vody močenia (len toľko dáme, aby celá bielizeň bola zakrytá) výtahu «ženská chvála» toľko dáme, že sa pri miešaní silne pení. Pranie na druhý deň ráno vo vode močenia najlepšie prevede sa Schicht mydlom. Pred vyváraním bielizne najprv v horúcej a potom v studenej vode treba dobre vypláchnuť. Najlepšie je, keď do vody k vyváraniu dáme Schicht mydla, alebo výtahu «ženská chvála». Hlavná vec je ešte časté vyplachovanie v mnoho vode, kým všetky Schicht mydlom rozpustené čiastočky špiny celkom sa neodstránia a voda oplachovania neostane celkom čistá.

«Schicht-mydlo» (známka jeleňa) šíri sa chytrou širokou plochou, preniká tkaninu a čistí preto chytrou a dôkladne, bez toho, že by škodilo látke alebo rukám, lebo na koľko intenzívna je jeho čistiacia sila, na toľko vládny je jeho vplyv.

Ceny potravných článkov.

V Budapešti, 4. decembra.

Úradne značené ceny za 100 kilogramov. *Pšenica*: cisárska K 27·60—28·65, stolnobelohradská K 27·45—20·55, peštianska K 27·55—28·55, banátska K 27·60—28·55. — *Raž*: prvotriedna K 19·20—19·40, druhotriedna K 19·00 do 19·40. — *Jačmeň*: prvotriedny K 14·40—14·50, druhotriedny K 14·10—14·50. — *Proso*: K 18·20 do 20·00. — *Ovos*: prvotriedny K 15·70—16·00, druhotriedny K 15·00—15·40. — *Kukurica*: K 14·60—14·70 *Repica*: K 26·25—27·30.

Múka pšeničná:

č.	0	1	2	3	4	5	6
K	22·00	21·60	21·20	20·80	20·40	19·90	18·90
		č.	7	7½	8		
		K	17·00	15·00	7·60		

Za 50 kilogramov i s vrecom.

Drobné otruby: K 5·60, hrubé K 6·00.

Strova: fazuľa obyčajná biela K 23·00—24·00, fazuľa strakavá K 16·00—17·00. — **Hrach**: nelúpaný, čistý K 31·00—33·00, lúpaný K 45·00—54·00. — **Šošovica**: čistá K 25·00—35·00. — **Konopné semä**: K 20·00 do 22·00. — **Mak**: K 57·00—58·00. — **Rasca** (kmin): Kor. 107·00—108·00. Všetko po 100 kilogr.

Sviňská masť: budapeštianska K 174·00—175·00, vidiecka K 000·00—000·00.

Slanina: mestská 4-kusová K 136·00—137·00, 3-kusová K 148·00—149·00. vidiecka K ———— za 100 kilogr.

Datelinové semä: Červená datelina K 158·00 170·00, lucerna jasnozrná K ———— za 100 kg.

Lekvár: srbský K 44·00, bosenský K 54·00—56·00 po 50 kilogr.

Slivy: bosenské (100 kusové) K 22·50—23·00, srbské (100 kusové) K 22·50—23·00 po 50 kilogramoch.

Spiritus: Rafinovaný odanený vo veľkom 178·00 do 179·50. Denaturalisovaný, ku priemyselným účelom jeden barill 50·00—51·00.

Singerové

šijáce stroje ku každému cieľu pri garancii. Zarovnak aj viborné mluviace stroje a dasky k dostaniu najlacnejšie u

Josefa Haban

mechanika

v Budapešti Almássy-tér 14.

Obrázkový cennik na ziadost' zdarma.

Na čase je

z príležitosti blížiacich sa sviatkov vianočných, môj bohatý ilustrovaný hlavný ceník s viacej ako 3000 vyobrazeniami najrozličnejších potrebných predmetov a príležitostných darov, pýtať si zdarma a franko

c. a k. dvorný zásielca

Hanns Konrad

Brüx č. 1911. (Cechy).

Neváhajte, keď vás hlava bolí lež potrebujete hned

Beretväs-pastille

ktoré za desať minút zastavia najtuhšs migrén-hlavy bolenie. — **Cena K 1.20.** Lekármi odporúčaný liek.

K dostaniu v každej lekarni!

Dorába Tomáš Beretväs, lekárník Kispest.

Pri 3 škatulkách zasielka franko..

Mhla, mrazy, zima vetry

najväčší nepriateli sú ľudského zdravia,
Najviacej chorôb a neduh
pričinou je prechladnutie

Kolko ľudí trápia hrozné bolesti a nevedia sa oslobodiť bolenia drieku, pichania, klania v boku a lúpania hlavy a nervov.

Týchto bolasti ale človek veľmi ľahko sa zprostití môže. **Nech si len spoľahlivý, vypróbovaný dobrý domáci prostriedok zaopatrí.**

Medzi všetkými prostriedkami bezpochybné jedinky úspešne účinkujúci a k odporúčeniu

opravdový domáci prostriedok
je Brázay Menthollich,

ktorý je bratom svetochného Brázay slanovinového liehu.

Aby o dobrom a užitočnom účinkovaní Brázay Menthollichu presvedčil sa mohol každý chudobný človek cenu jednej fľašky na prábu v

40 halieroch

ustálila firma Kolomana Bráza.

Brázay Menthollich k dostaniu je v každom obchode kupeckom, keby ale dakde v dedine alebo na pustatine k dostaniu nebol, treba napísať dopisničku

pánu Kolomanovi Brázaymu
Budapest, József-körut 37-39.

č. a on poštou hneď odošle

6 fľašiek za 2 kor. 40 halierov.

Kupujte len Brázay Menthollich a varujte sa každej inej padelaniny.

Vážny oznam pre majiteľov koní!

Aby uhorskí hospodári všeliakými figlami rozšíreným odporúčaniam na lep nesadli a svoje peniaze nevyhadzovali za pokrovce, ktoré nevideli a ktoré vo všeliakých českých fabrikách shtovujú z kalmuku a barchetu. odhodlali sme sa, že zvláštnej trvácnosti, celkom hrubé, ako bunda teplé, uhorského dôrobú pokrovce do obchodu zavedeme, ktoré sodpovedajú všetkým nárokom objednávateľov.

Výhodné ceny pre polných hospodárov:

Veľký a široký pokrovec na kone cena 3 zlaté.

Najväčšej a najlepšej jakosti cena 3 zl. 50 kr.

Už dva predmety na prábu objednaná zasielame franko na každú železničnú a poštovú stanicu.

Ku objednaným pokrovcom možno pripojiť «Rapide» nožnice na strihanie lichvy s náhradným nožom cena 1 zl. 60 kr. Pôvodné «Pegoet Freres» francúzske nožnice na strihanie koní zl. 2.20.

Výlučná adresa objednania:

SOHR, rozposielajúca osada uhorských pokrovcov na kone SOMOGYSZILL.

Za dobrotu a povodnosť tovaru záruka.
Za nezodpovedné dáme zpiatky peniaze.

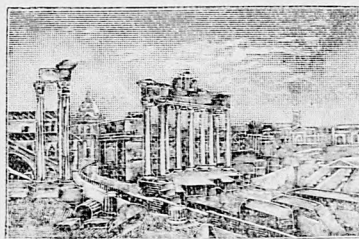
Kašlete? Bolia vás prsá?

Nebajte sa, že ochoriete na plúca? Pozor! Hneď si dajte doniesť Örkény lipového mádu sirup, ktorý utišuje kašeľ, zvlášte rozpúšťa

šlajm, zastavuje oslobujúce nočné potenie, napravuje chuť k jedeniu a prináša pokojný nočný odpočinok. Dobré pôsobí aj pri slabých denglavých deťoch. Vzorná fľaška 3 koruny, veľká fľaška 5 korún, 3 veľké fľašky 15 korún franko. — K objednaníu s poštovou dobierkou v „Apoštol“ lekární Budapest, VIII. ok., József-körut 64. Sklad 76.

Náhladné karty z Východu

v umeleckom vyhotovení s podivuhodným složením farbi. Veľmi sa hodi k názornej vyučbe a pre sbierateľov. — S najpeknějšími punktami Rimu, Indie, Egyptu, Palestiny, Stredozemného mora, Levanty a dalmatského pobrežia, ďalej s obrazmi z Orientu z ľudového života v sriadených

seriach 6 kusov franko pri poprednom zaslaní 55 halierov, 10 rôznych serií a 6 kusov = 60 kusov poštovou dobierkou K 4.50. — Objednanie najsprávnej je k prevedeníu na ostrízke poštovej psukázky.

C. a k. dvorný zasielca **HANNS KONRAD**
Brüx číslo 1908. (Čechy).

Hlavný cenník s viacej než 3000 vyobrazeniami na žiadost franko a zdarma.

Zázrak priemysl'u!

Len 3 kor. 40 hal.

nikkel anker rem. hodinky system Roskopt s olovenou zátvorkou, peknou retiazkou s pevným cez 36 hodin iducim anker strojom, s peknyimi ručkami a ukazovateľom sekúnd, koštujú **len 3 kor. 40 hal.** 14 kor. zlatý prsten s opravdovým diamantom len **5 korún.**

Vdova Maria Holczer
Krakov 103. St.-Gertrudg. 29.

Obrázkový cenník s viac ako 1000 vyobrazením hodín, zlatého a strieborného tovaru na žiadosť zdarma a franko.

Najlepší český prameň k objednaníu.

Lacne perie na postel!

1 kg. sivé drápané 2 K, ležie 2 K 40 h.; polbiele 2 K 80 h.; biele 4 K, biele páperové 5 K 10 h.; 1 kg. veľmi fajne, ako snah biele, drápané 6 K 40 h. 8 K.; 1 kg. paperie, sivé 6 K 7 K.; biele fajnové 10 K.; najfajnejšie paperie z prs 12 K. — Pri oblednaní 5 kg. franko. —

Hotové postele z hustej tkaniny červeného, modrého, bieleho alebo žltého nankingu, 1 perina. 180 cm. dlhá 116 cm. široká s dvomi podhlavkami, každý 80 cm. dlhý, 58 cm široký, naplnený novým, sivým, veľmi trvácim perím 16 K. polpapie 20 K.; paperie 24 K.; jednotlivé periny 10 K., 12 K., 14 K., 16 K. podhlavky 3 K., 3 K. 50 h., 4 K. Vývoz s postovor dobierkou od 12 K počnúc franko. Výmena alebo návrat dovolené **Za nezodpovedné návrat peňazi. S. Benisch v Deschenitz číslo 826. Böhmerwald. Cenníky franko zdarma.**

ZDARMA

na ukažku zasielam vzorky každému, kto o ne píše a síce **barchetu, flanelu, kanafasu, sefiru**

plátna všetkých šatových látok (štof) zimných i letných atď. veľko stále b. reone najnovšej módy a z dobrého materialu, zasiela s poštovou dobierkou a nezodpovedný tovar prijme zplátky česká kresťanská firma

JOSEF DAX

vlastná výroba rukodilného tovaru v Bystrici n/Metují (Čechy) 6 kusov vlnených prestera-tiel 150 cm. šír. 225 cm. dlhe obrubené 16 K 80 h. Objednávky vyše 20 K franco.

Topolčán vodák! A dobrí ľudák!

ŠTEFAN LEPEY

otvoril nový katolícky sklep vo veľkých Topolčanoch V KORUNOVEJ-ULICI.

DRŽI VŽDY DOBRÝ

A ČERSTVÝ TOVAR

Preto ho nie len v Topolčanoch chvália ale aj gazdinky z okolitých dedín sa k nemu sypu.

● Pri objednávkách na naše ohlasy, ● prosíme odvolávať za vždy na náš ● časopis. ●

Lacné české perie.

5 kilo: nové tmavé drápané kor 9 60, lepšie 12 kor. Biele mäkké, jak páper 18 kor.— 24 kor. Biele ako snah mäkké ak páper, drápané 30 kor. 36 kor. Rozposielanie s dobierkou franco; zamenenie a nazpät prijatie je pod tou vynosťou dovolené jestli sa poštové ítraty vynahrada. — **Benedikt Sachsel, Lobes Nr. 135 (pošta Pilsen Čechy.)**

Mnoho peňazi

usporí každý kto pri potrebe rozličných užitočných článkov a príležitostných darov každého druhu, pýta si môj hlavný cenník s 3000 vyobrazeniami, ktorý zdarma a franko na žiadosť každému ochotne pošle c. a k. dvorný zásielca

Hanns Konrad
Brüx číslo 1910. (Čechy.)

Na predaj

Rozný dom v hlavě (treť stol.) Obsahuje 2 izby, 2 kuchyne, Predá sa so všetkými pobočnými stavaniami za 4500 zl. K predaju sú aj role pod 16 meric a k nim patriace humno. Dom leží blízko vody a veľmi sa hodí k akémukolvek obchodu. Blížšie vysvetlenie podáva Michal Margus v hlavě číslo 127.

Viacej ako 3000

vyobrazenia

patrebných článkov

a príležitostných darov každého druhu obsahuje môj najnovší hlavný cenník, ktorý každému hned

darom a franko odošle.

C. a k. dvorný zásielca

Hanns Konrad
Brüx číslo 1912. (Čechy.)

Náhradu hudobného sboru.

tvoria moje najnovšie fonografy gramofony, ktoré bezchybne funkcionujú a za najlacnejšie fabričné ceny posielam

HANNS KONRAD

c. a k. dvorný zásielca

Brüx č. 1904. (Čechy)

Fonografy s 2 valcami K 9.—.

Gramofony s dvomi najnovšími

hudobnými kusmi K 22.—, 26.—.

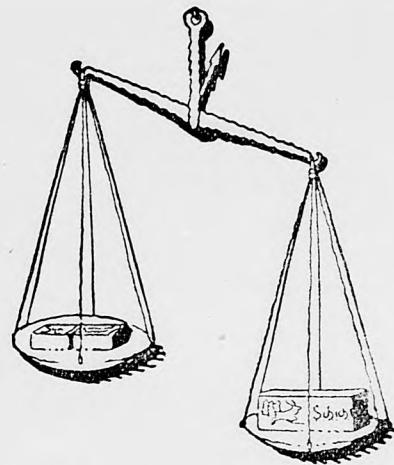
Prosíme žiadať si môj tohoto

ilustrovný hlavný cenník s viacej

ako 3000 vyobrazeniami.

Zasielka s poštovou dobierkou.

Žiadne riziko! Zamena povolená.

Na dobrotu
cenu a
váhu

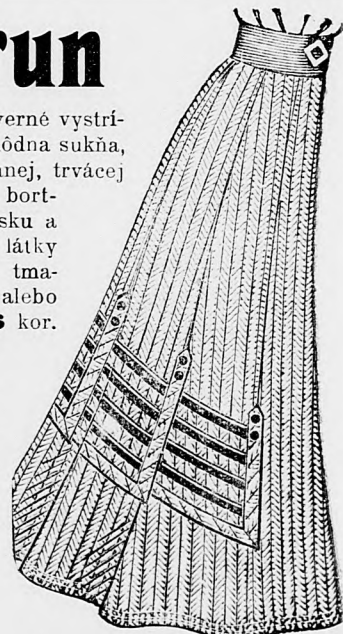
zvláštny pozor treba dávať pri kúpe a porovnaní mydla. Není na svete mydla, ktoré by sa porovnať dalo s dobrými vlastnosťami

Schicht-
mydla

Vyznačujú ho: čistota-sila prania a ceny.

5 korun

tomuto vyobrazeníu verné vystríhnutá a vyhotovená módna sukňa, zo solídnej štrátkovanej, trvacej brnenskej látky, s hortňami hodobného lasku a s ozdobou z vlastnej látky **5 korun.** Zo sivého, tmavosvetlého, zeleného alebo čierneho pol súkna **6 kor.** Pri objednaní prosíme udat farson, barvu látky, rozmer šlúsa a klbov, dlžku sukne, na základe tohoto udania každá sukňa vyhotoví sa verne a svedonite.

Dopisovanie v každej reči.

Zur Schossenfabrik

Wien, XVI. Neulerchenfelderstrasse 2.